



# HET JAAR VAN DE KREEFT

---

VAN HUGO CLAUS  
REGIE LUK PERCEVAL  
INTERNAL THEATER AMSTRDM

Rolverdeling op de achterzijde

van **Hugo Claus**  
regie **Luk Perceval**  
bewerking **Peter van Kraaij, Luk Perceval**  
dramaturgie **Peter van Kraaij**  
scenografie **Katrin Brack**  
lichtontwerp **Mark Van Denesse**  
muziek **Jeroen van Veen**  
kostuums **Annelies Vanlaere**  
choreografie **Ted Stoffer**  
particulier producent **Mies en Jaap Kamp / Van Meeuwen Kan Fonds**

assistentie regie **Tatiana Pratley**  
assistentie scenografie **Ramón Huijbrechts**  
hoofd techniek **Götz Schwörer**  
productieleiding **Angelina Kroft, Edith den Hamer**  
techniek **Arist Richartz** (1<sup>e</sup> inspiciënt), **Pepijn van Beek, Bart Coenen, Dennis van Scheppingen, Ruud de Vos**  
kostuumatelier **Farida Bouhbouh, Claudia Pellegrini** (kleedwerk), **Wim van Vliet** (hoofd)  
castingadviezen **Hans Kemna**  
fotografie **Sanne Peper, Jan Versweyveld** (cover)  
beeldbewerking **Henri Verhoef**  
grafisch ontwerp **Serena Kloet, studio ITA**  
publiciteit **Joris van den Ring-Bax**  
druk **SSP Amsterdam**  
met dank aan **Joukje de Boer, Claartje Chajes, Michael Keyser, MacBike, Martha Mojot**

De voorstelling duurt circa 2 uur, geen pauze.

**#hetjaarvandekreeft**

‘Het immense oeuvre van Hugo Claus is een kosmos, een zonnestelsel met planeten en asteroïden. In zijn werk bestaat het diepzinnige naast het banale, het burleske naast het klassieke.’

– Michaël Zeeman







Hugo Claus (1929-2008) heeft, naast poëzie en proza, filmscenario's en tientallen toneelteksten geschreven. Claus was een kunstenaar van het woord en mag zichzelf één van de meest bekroonde en vertaalde auteurs uit het Nederlands taalgebied noemen.

Ondanks zijn veelzijdigheid stelde hij: 'Poëzie is wat mij beweegt, dat is de kern van wat ik doe. Ik schrijf romans die ik dichterlijk noem, en mijn schilderijen zijn poëtische schilderijen.' In zijn werk wordt duidelijk hoe poëzie gevonden kan worden in ogenschijnlijk simpel en alledaags, soms zelfs met opzet fout, taalgebruik.

Met *De Oostakkerse gedichten* (1955) zette Claus de toon voor zijn gehele oeuvre: hij dichtte in een beeldende, rauwe stijl die een evenwicht hield tussen onopgesmukte taal en aangeklede poëzie. Claus zette zich in vrijwel al zijn werk af tegen de heersende orde van de katholieke kerk en de verstikkende kleinburgerlijkheid van de Vlaamse samenleving. Zijn – alom als magnum opus beschouwde – roman *Het verdriet van België* (1983) is hier een voorbeeld van.

Claus schreef *Het jaar van de kreeft* in 1972. Het werd een instant bestseller en blijft in zijn omvangrijke oeuvre een buitenbeentje. Door sommigen werd het boek afgedaan als een pulproman. Claus slaagde er echter in een roman over de liefde te schrijven, die zowel het diepzinnige als het banale omvat. In korte hoofdstukken schetst hij de vier seizoenen waarin twee mensen de verrukking van de verliefdheid én de achterhoedegevechten na de breuk doormaken.


In de literaire context van *Het jaar van de kreeft* is Jan Wolkers' *Turks fruit* wellicht het meest opvallende boek. Drie jaar vóór Claus schreef Wolkers over een moeizame relatie met een noodlottig einde, waarin seksualiteit een hoofdrol speelde en Amsterdam de plaats van handeling was. Toch is de omschrijving van Wolkers' vrouwelijke hoofdpersonage niet te vergelijken met die van Claus. De manier waarop Wolkers haar haast als godin omschrijft, contrasteert sterk met de nadruk die Claus lijkt te leggen op haar imperfecties. Dit getuigt van een andere blik op de liefde: geen romantisering, maar eerder omarming. Claus legt de nadruk op de vergankelijkheid, eindigheid en onverenigbaarheid.

Deze onverenigbaarheid heeft niet alleen te maken met de verschillende milieus waartoe de twee geliefden behoren. Ook seksueel lukt het niet om elkaar te vinden, hoe krampachtig

en vaak ze het ook proberen. Zij kan zich niet binden omdat het besef van het verval als een sluier om haar leven hangt. Hij kan haar niet redden omdat hij haar schreeuw om liefde onterecht begrijpt als een afwijzing. Waar hij een mogelijk gezamenlijke toekomst zoekt, leeft zij in het verleden en sleept zij haar voorbije liefdes als een last achter zich aan. Daardoor vinden de twee geen intimiteit en belanden ze in een toestand van sprakeloosheid. Het plaatst de twee geliefden in een dodendans richting het einde, waar geen van beiden de afloop definitief wil inluiden.

Dit gegeven fascineerde regisseur Luk Perceval in zijn behandeling van de tekst. Wat is het dat twee mensen samenbrengt als er niets lijkt te kloppen? Wat is er tussen geliefden dat ze zo onlosmakelijk verbonden maakt? *Het jaar van de kreeft* is dan ook een onorthodox liefdesverhaal.





De voorstelling is een aaneenschakeling van absurde, tragikomische, emotioneel en fysiek uitputtende scènes, die het beeld oproepen van twee reddeloze mensen die niet met, maar ook niet zonder elkaar kunnen. De scenografie van Katrin Brack beklemtoont de impasse: een lege ruimte waarboven een raster van jaren 70 sekspoppen is gespannen, als een onontkoombare dwangneurose. De ruimte schetst geen situaties, maar een mentale toestand waarin seks in plaats van een bevrijding een onoplosbaar probleem vormt. Dezelfde dwangmatigheid klinkt door in de muziek. Gecomponeerd en live gespeeld door Jeroen van Veen, stuwen de repetitieve en minimalistische preludes de personages voort, of ze nu willen of niet. Beide geliefden putten elkaar uit, gevangen in een onontkoombare spiraal van intimiteit en afstandelijkheid, trots en overgave, leven en dood. Een liefdesverhaal zonder romantiek, dicht op de huid van twee mensen die de liefde ervaren als een noodlot en een missie.



‘Ik ben maar één keer geboren, zal  
vele keren paren, één keer sterven.’

– Hugo Claus

uit:

De Wolken, De Bezige Bij, 2011



# HET JAAR VAN DE KREEFT

Internationaal Theater Amsterdam,  
Leidseplein 26, +31 (0)20 624 23 11  
wo 14 — za 17 nov  
di 20 — za 24 nov

ITA—extra  
inleiding wo 14 & 21 nov  
engelse boventiteling do 15 & 22 nov  
nagesprek vr 16 & 23 nov

ITA—ensemble & gasten 18/19 **Hélène Devos, Fred Goessens, Janni Goslinga, Aus Greidanus jr., Marieke Heebink, Maarten Heijmans, Robert de Hoog, Hans Kesting, Hugo Koolschijn, Achraf Koutet, Maria Kraakman, Majd Mardo, Ramsey Nasr, Chris Nietvelt, Celia Nufaar, Frieda Pittoors, Halina Reijn, Gijs Scholten van Aschat, Bart Slegers, Eelco Smits, Steven Van Watermeulen, Claire Bender, Bart Bijmens, Violet Braeckman, Evgenia Brendes, Hajo Bruins, Thomas Cammaert, Jules Croiset, Charlie-Chan Dagelet, Mingus Dagelet, Katelijne Damen, Jip van den Dool, Khaldoun Alexander Elmecky, Barry Emond, Malou Gorter, Wim van der Grijn, Abke Haring, Eva Heijnen, Noortje Herlaar, Stacyan Jackson, Gaite Jansen, Faas Jonkers, Emma Josten, Poema Kitseroo, Minne Koole, Rob Malasch, Joep Paddenburg, Massimo Pesik, Urmie Plein, Alwin Pulinckx, Dewi Reijs, Lineke Rijxman, David Roos, Vanja Rukavina, Luca Savazzi, Michael Schnörr, Harm Duco Schut, Truus te Selle, Camilla Siegertsz, Jip Smit, Belinda van der Stoep, Josha Stradowski, Sidar Toksöz, Leon Voorberg, Carina de Vroome, Mandela Wee Wee, Maartje van de Wetering, Benjamin de Wit**

ITA.NL



ITA—ENSEMBLE 18/19

PREMIÈRES

EEN KLEIN LEVEN  
van **Hanya Yanagihara**  
regie **Ivo van Hove**  
sep, okt 18, apr 19

HET HOUT  
van **Jeroen Brouwers**  
regie **Michiel van Erp**  
nov 18, apr 19

VALLENDE MAN  
van **Don DeLillo**  
regie **Julien Gosselin**  
mrt 19

DOOD IN VENETIË  
naar **Thomas Mann**  
tekst **Ramsey Nasr**  
regie **Ivo van Hove**  
productie ITA / Koninklijk  
**Concertgebouworkest**  
apr 19

DE KERSENTUIN  
van **Anton Tsjechov**  
regie **Simon McBurney**  
jun 19

IN WANKEL EVENWICHT  
van **Edward Albee**  
regie **Maren E. Bjørseth**  
productie ITA2 /  
**Toneelschuur Producties**  
mrt, apr 19

REPRISES

SCÈNES UIT EEN HUWELIJK  
van **Ingmar Bergman**  
regie **Ivo van Hove**  
aug, sep 18, feb, mrt 19

KLEINE ZIELEN  
van **Louis Couperus**  
regie **Ivo van Hove**  
coproductie **Ruhrtriennale**  
aug, sep 18

LA VOIX HUMAINE  
van **Jean Cocteau**  
regie **Ivo van Hove**  
sep, nov 18

UIT HET LEVEN VAN  
MARIONETTES  
van **Ingmar Bergman**  
regie **Nanouk Leopold**  
okt 18

HET JAAR VAN DE KREEFT  
van **Hugo Claus**  
regie **Luk Perceval**  
nov 18

DE STILLE KRACHT  
van **Louis Couperus**  
regie **Ivo van Hove**  
coproductie **Ruhrtriennale**  
nov, dec 18, apr 19

HUSBANDS AND WIVES  
scenario **Woody Allen**  
regie **Simon Stone**  
dec 18, feb 19

IBSEN HUIS  
van **Simon Stone**  
naar **Henrik Ibsen**  
regie **Simon Stone**  
dec 18

THE FOUNTAINHEAD  
van **Ayn Rand**  
regie **Ivo van Hove**  
jan 19

OEDIPUS  
van **Robert Icke**  
naar **Sophocles**  
regie **Robert Icke**  
mei 19

NA DE REPETITIE / PERSONA  
van **Ingmar Bergman**  
regie **Ivo van Hove**  
coproductie **Les Théâtres  
de la Ville de Luxembourg,  
Maison des Arts de Créteil,  
Théâtre de la Place Liège**  
aug, sep 18

DAGBOEK VAN EEN  
VERDWENENE  
componist **Leoš Janáček,**  
**Annelies Van Parys**  
regie **Ivo van Hove**  
productie **Muziektheater  
Transparant**  
coproductie ITA,  
**Klarafestival, De Munt,  
Kaaitheater, Les Théâtres  
de la Ville de Luxembourg,  
Operadagen Rotterdam**  
okt, nov 18, feb 19

DE DINGEN DIE VOORBIJGAAN  
van **Louis Couperus**  
regie **Ivo van Hove**  
productie ITA / **Toneelhuis**  
coproductie **Ruhrtriennale**  
okt 18

DE ANDERE STEM  
van **Ramsey Nasr**  
regie **Ivo van Hove**  
nov 18


MEDEA  
van **Simon Stone**  
naar **Euripides**  
regie **Simon Stone**  
nov 18, mrt 19

KINGS OF WAR  
van **William Shakespeare**  
regie **Ivo van Hove**  
co-commissioners  
**Barbican, Théâtre National  
de Chaillot, Wiener  
Festwochen**  
coproductie **Blindman,  
Holland Festival,  
Muziektheater Transparant**  
nov, dec 18, mei 19

ITA—JUNIOR

XXX JR.  
Over vriendschap  
in Amsterdam  
regie **Ilon Lodewijks,  
Hanna Timmers**  
mrt 19





Hij  
Gijs Scholten van Aschat

Zij  
Maria Kraakman